

PIOTR WIENCH

KONFERENCJA: *SENS POLSKIEJ HISTORII I WSPÓŁTWORZENIE
PRZYSZŁOŚCI POLSKI*

Warszawa, 4—11 listopada 1988 r.

Siedemdziesięciolecie odzyskania przez Polskę niepodległości przyniosło wielką obfitość rozmaitych inicjatyw, których celem było uczczenie tej rocznicy. Inne nieco zamierzenia przyświecały organizatorom międzynarodowej konferencji *Sens polskiej historii i współtworzenie przyszłości Polski*, która obradowała w Warszawie od 4 do 11 listopada 1988 roku. W zamyśle pomysłodawcy i głównego organizatora, prof. Janusza Kuczyńskiego z Zakładu Historii Filozofii Współczesnej Instytutu Filozofii UW, obrady miały nie tylko stwarzać sposobność do refleksji nad historycznym znaczeniem wydarzeń listopadowych 1918 roku, ale także być terenem sporu o polską teraźniejszość i przyszłość. Konferencja miała dać okazję do zaprezentowania różnych stanowisk i opcji politycznych, a jedynym kryterium kwalifikacji wygłoszonych referatów miała być ich merytoryczna zawartość. Taka formuła miała sprzyjać różnorodności prezentowanych poglądów, co było tym łatwiejsze, iż zakres tematyczny konferencji został zakreślony dość szeroko. Obok problematyki bezpośrednio nawiązującej do odzyskania przez Polskę niepodległości, we wstępnym projekcie programu znalazły się zagadnienia, które nie łączyły się z tym faktem bezpośrednio, ale sprzyjały pełniejszemu wyeksponowaniu jego znaczenia, jako że data owa otworzyła zupełnie nowy etap w każdej sferze polskiego życia społecznego.

Cele sformułowane przez organizatorów konferencji, to:

- prezentowanie najnowszych wyników badań, w tym częściowych syntez okresu 1918—1988, na tle ogólnie ujętego sensu polskiej historii;
- przedyskutowanie wyżej wymienionych oraz możliwości utworzenia nowego uniwersalistycznego patriotyzmu, samowiedzy i realistycznej perspektywy rozwoju świadomości społecznej, która będzie zdolna zmienić obecny klimat polityczny i moralny oraz przygotować ludzi do sprostania trudnym zadaniom przyszłości;
- przygotowanie do łączenia teorii i praktyki, m. in. przez wyrażanie ocen i zapotrzebowań ze strony praktyków.

W konferencji udział wzięli uczeni polscy, uczeni z zagranicy polskiego pochodzenia oraz grupa naukowców radzieckich.

Pierwszy dzień obrad, które rozpoczęły się w Sali Balowej Zamku Królewskiego, przyniósł kilka istotnych wystąpień. Podczas porannej sesji *Sens i idee polskiej historii*, prof. Jan Szczepański przedstawił wykład zatytułowany *Sens dziejów, sens historii. Rozważania wstępne*, który wskazywał na znaczenie 70 rocznicy odzyskania niepodległości jako okazji do zastanowienia się nad czynnikami, które kształtowały i kształtują los Polski. Prof. Janusz Kuczyński w referacie *Spełnianie Polski i uniwersalistyczny socjalizm* poruszył problemy dialogu i pluralizmu, które obecnie nabierają szczególnego znaczenia.

Z dużym zainteresowaniem spotkał się koreferat prof. Andrzeja Walickiego z *Notre Dame University*, noszący tytuł *Historia a filozofia: o patriotyzm bez ideologii*. Problematyka ta znalazła kontynuację podczas sesji popołudniowej, zatytułowanej *Patriotyzm i uniwersalizm w Polsce*.

Drugi dzień obrad rozpoczął się sesją *Etapy rozwoju polskości i miejsce Polski w Europie*. Zaprezentowane zostały wykłady: ks. prof. Mieczysława Krąpcza z KUL, zatytułowany *Polska jako łącznik między kulturą łacińską a słowiańszczyzną, jako obrońca tożsamości kultury chrześcijańskiej*, prof. Ettore Gelpi z UNESCO pt. *Kultura a budowa pokoju*, prof. Janusza Tazbira z PAN *Koncepcja przedmurza chrześcijaństwa* oraz wykład prof. Romana Szporluka z *Michigan University*, noszący tytuł *Polska myśl polityczna w kształtowaniu się nowych narodów w centralno-wschodniej Europie*.

Sesja popołudniowa, która odbywała się w sali Polskiego Towarzystwa Higienicznego przy ul. Karowej, zatytułowana była *Idee filozoficzne w społeczeństwie*. Prof. Janina Kotarbińska wygłosiła wykład *Droga Tadeusza Kotarbińskiego do prakseologii*, następnie zaprezentowano referaty i koreferaty, m. in. *Szkoła lwowsko-warszawska a Koło Wiedeńskie* prof. Ireny Lachman-Szumilewicz z *London School of Economics*, *Filozofowie lwowscy szkoły lwowsko-warszawskiej* prof. Wiernikowa z Uniwersytetu Lwowskiego oraz *Personalizm Jana Pawła II* prof. Tadeusza Płuzańskiego.

W poniedziałek, 7 listopada, obrady rozpoczęły się sesją *Polska jako idea i odzyskanie niepodległości*. Zaprezentowany został wykład *Ruch chrześcijańsko-społeczny u progu niepodległości* prof. Ryszarda Bendera z KUL oraz kilka koreferatów. Sesja popołudniowa nosiła tytuł *Polska. Nadłuższa i najcięższa antyfaszystowska wojna*.

Wtorkowa (8 listopada) sesja poranna zatytułowana *Istota i próba syntezy polskości* była prezentacją dwóch wykładów: prof. Antoniny Kłoskowskiej (*Narodowa identyfikacja i kultura: dwoistość funkcji*)

i prof. Artura Sandauera (*Gombrowicz, czyli polskość zanegowana*). Na sesji popołudniowej *Trudności i drogi do polskiego socjalizmu*, prof. Jarema Maciszewski przedstawił stan badań komisji polsko-radzieckiej, badającej tzw. *białe plamy*, zaś jako referenci i koreferenci wystąpili m. in. prof. Andrzej Werblan z US, prof. Jerzy Holzer z UW i doc. Jadwiga Staniszkis z UW.

W środę, 9 listopada, rano odbyła się sesja *Konflikty a ład wewnętrzny*, zorganizowana z udziałem Ogólnopolskiego Komitetu Pokoju, po południu zaś — przy współudziale Grupy Dialogowej „Consensus” — sesja *Polska: Narodziny dialogu marksiści-chrześcijanie*.

W czwartek, 10 listopada, poranna sesja nosiła tytuł *Aktywna suwerenność w globalnej cywilizacji*. Wystąpili na niej m. in. prof. prof. Adam B r o m k e, Franciszek Ryszka i Janusz Kuczyński. Po południu tematem obrad były *Psychosomatyczne podstawy polskiego duchowego klimatu*.

Konferencja zakończyła się w piątek, 11 listopada, w Audytorium Maximum UW. Tematem porannych obrad była młodzież jako podmiot i przyszłość Polski. Swoje referaty przedstawili prof. prof. Antonina Kłoskowska, Janusz Reykowski, Władysław Adamski i Janusz Kuczyński. Wieczorem dokonano podsumowania konferencji.